

Va de contradiccions

Se m'ha acudit avui, poc després de la mort de Joan Pau II: justament ara, quan tant es diu que els valors religiosos –més o menys autèntics– estan en crisi –oblidant potser tants fanatismes com hi ha–, quan sembla que l'Església catòlica ha perdut poder a la majoria de països on abans dominava, ara justament mig món se somou per la mort d'un Papa (també contradictori, val a dir-ho), i el fet mobilitza els capitosts de règims de tots colors i arrossega la corrua de televisions per no perdre's ni un detall de res. Motius religiosos? Més aviat motius polítics? I unes multituds de gent que vol poder dir "Jo hi era"...

Una contradicció que me n'ha recordat d'altres que tenia apuntades i que, aprofitant l'ocasió, aquí les engegó.

Una que hi té a veure, amb això. Certament, al nostre país si més no, l'Església catòlica ha perdut, per bé o per mal, molta de la influència que hi tenia com a entitat pública. Per això sorprèn, en canvi, l'abundància d'atacs que rep, justos o injustos, de sàtires desfasades –on surten encara capellans amb sotana–, i de frases de menyspreu i fins insultants, per part de moltes intervencions als mitjans de comunicació, visuals, orals i escrits. Coses que s'explicarien si ocupés, com abans, un lloc important en les decisions públiques, i que es podrien explicar referides a errors històrics ja prou coneguts. Per què, això? És l'afany primari de fer llenya de l'arbre caigut? O és que la necessitat d'esbravar-se busca un ase dels cops que ja no s'hi pot tornar? Com a mínim caldria atorgar-li, crític si voleu, el mateix respecte que reclamem, amb raó, per a tota mena de creences i d'ideologies "que no atemptin contra els drets humans", segons expressió de moda.

De llibres i de llengua. No ens estem de dir, amb orgull, que cada dia es publiquen més llibres. Si bons o dolents, no se'n parla gaire, o se'n parla amb partit pres. El que sí que sabem, perquè ho diuen els experts, és que cada vegada es llegeix menys, sobretot entre els adolescents, que haurien de ser el planter de lectors de demà. Però els llibres –almenys alguns llibres– es venen. Els deuen comprar només per tenir-los? O per fer bonic? Uns quants llibres –pocs relativament– es venen molt i molt, perquè se n'ha fet una hàbil propaganda o perquè l'autor –sigui o no bon escriptor– ha sortit molt a la TV. Altres llibres –potser bons i tot–, un cop l'editor ha cobert despeses, són saldats –amb sort– a 0,95 € o a 1,95 o a 2,95 segons el gruix; si no, van a parar a allò conegut com "la bala", és a dir a fer pasta de paper. Deu ser per això que hem de programar un "Any del llibre i la lectura"?

De tots aquests llibres, n'hi ha una part en català, que tenen el mateix destí que tots els altres, en proporcions més modestes. Perquè diuen que el català és una llengua que progressa, gràcies a l'audiència de TV3, a l'ensenyament per immersió a les escoles, a la quantitat de llibres per a infants... Però també diuen que a l'àrea de Barcelona, que és on hi ha més gent, ja només el parla habitualment un 30% de la població. No deu ser estrany, doncs, que molts llibres catalans vagin a "la bala", ja que fora d'aquí no es venen pas. És clar que alguns llibres catalans que sí que es venen deuen tenir uns lectors selectes, d'elit, que hi entenen, o si no hi entenen ho fan veure, com aquell personatge d'una novel·la de Nicolau M. Rubió (*No ho sap ningú*), de qui l'autor diu: "No era expert en versos. Sabia que n'hi ha de clàssics, fàcils d'entendre però que no interessaven, i d'altres de moderns, molt interessants però que no s'entenen. Li havien ensenyat a preferir aquests darrers". També deu ser força veritat allò que a vegades s'ha comentat: que el món literari català està format per un conjunt de capelletes autosuficients. Dins de cada una els escriptors es llegeixen els uns als altres i ignoren o menyspreen els escriptors-lectors de les altres capelletes. Si la competència és massa forta, sempre hi ha el recurs d'escriure en una altra llengua.

Una de pedres. Quan el president de la Generalitat, inoportunament i fora de lloc, va aixecar la veu sobre presumptes comissions en obres públiques, tothom, creient-s'ho o no, es va escandalitzar. Però resulta que tothom, és a dir la *vox populi*, d'ençà que es va perpetrar el creixement turístic de la Costa Brava en temps d'en Fraga com a ministre de turisme, i les violacions de Barcelona manant-hi l'alcalde Porcioles, fins a les fanfarronades del Fòrum 2004, passant pels Jocs Olímpics del 92 amb els seus precedents i seqüeles, la *vox populi* ha estat manifestant que les màfies i mafietes del totxo i el formigó, en connivència, o no, amb els traficants de sòl urbanitzable, han estat els condicionants de la política econòmica del país, segurament de tot l'estat, amb el beneplàcit beat de totes les màfies bancàries. Ja no cal que ara ens n'escandalitzem.

I una cita contradictòria per acabar. És de François Perroux, autor del llibre *El capitalisme*, i la trec de *Contribució a una crítica filosòfica de l'economicisme*, d'Andreu Marquès (Barcelona, 2000, p. 26). Diu així: "Tot el valor de la vida prové de les coses sense preu". Oi que hi estem d'acord?

Joan Ruiz i Calonja